

FRUŠKA GORA

jesenopis

Davno davno upoznati zver plemenitu opasnu hrbetu hitru prozdrljivu. Gledajući jednom predveću kako uspešno ubija kolje uništava zver mnogo krunjaju od sebe, i to bez imalo mržnje, sentimentalnosti, muški, zavole, je kao što se voli drvo na kome radja voće: jabuka, kruška trnjina, mušnula, višnja, pomorandža, ili krevet na kome bi se mogao prespatati rat ili nesto tome slično (smrт recimo ili proleće).

Ne upital je da poreklo, vrstu, ime, šumu u kojoj strahuje, pustinju u kojoj uzaludno riče, led na kome srce rashladjuje, zoološki vrt gde je zarobljena, lovac koji je često ubija, ženku koju na svoj zverski način (krajnje nežno) voli, mužjaka za kojim luduje i kome će se bezuslovno (krajnje zverski) dati (pod uslovom da ovaj bude pobednik). Nišam je pitao ništa, mo ne zato što nisam htio da je pitam već nisam imao hrabrosti a bila je i daleko što je ustvari glavni uzrok (hrabrost bi već nekako priskupio), bila je daleko preko Dunava a gledao sam je iz vinograda fruškogorskog u kome već sto godina jesenjujem: za svaki slučaj imao sam štap sekira nož pušku vatru psa, jer video sam da je gladna, osećao sam to, a svaku jutro ogladam se u Dunavu, pa ipak, čovek može da bude i zidar i zalogaj, ako mu kažu OVDE TREBA DA SE PODIGNE GRAD nema boljeg majstora od čoveka, ako je moja zver gladna iskrena progresivna, čovek je onda samo zalogaj, božanstvena poslastica, eto šta je čovek.

Citavo to popodne živiljeno sam se sa pticom koja mi je iz dana u dan krala grždje. OPET TI? viknuo sam ljutio kad sam video da je načela najlepši grozd u vinogradu. A to je bila jedna neverovatno glupa ptica koja nije umela ništa originalno da kaže u svoju obranu: ona se samo nakostrešila i rekla: OPET TI?

TI SMATRAŠ DA VINOGRAD PRIPADA U ISTO VREME PTICAMA BUBAMA MRAVIMA, SVEMU OSTALOM I LJUDIMA? — pitao sam jedva uzdržavajući bes.

TI SMATRAŠ DA VINOGRAD PRIPADA U ISTO VREME PTICAMA, BUBAMA, MRAVIMA, SVEMU OSTALOM I LJUDIMA? — reče ptica. Eto kako je glupa, netalentovana bila ptica, pa kad sam to video uzeo sam busiku jer ona nije zasluzivala da je ubijem kamenom ili iz puške, nije uposte zasluzivala da je ubijem, same sam je gadao busikom, nišam je ni pogodio, LOPOVE viknuo sam LOPOVE rekla je ona i odeljela.

Vraćajući se video sam Nju zelenu crvenu belu zlatnožetu (više se ne sećam ni kako je izgledala), baš u tom trenutku na njenom programu bio je skok, ona je to izvela nepogrešivo, rutinirano, odmah sam znao da je glad njena profesija koju upravljava od rođenja. Tek nešto malo, jedno proleće leto jesen u maminim dojkama bilo je mleka. Ne može se reći da ona nije volela tu mirisjavu divlju tekućinu ali ipak, jedva je čekala da dojke presahnu i da ona ostane gladna srećna samostalna (gladan srećan samostalan).

Ovaj skok bio je izvanredan. Kad je štap čuo moje dlanove istričao je iz kolibe da mi se nadje pri ruci, jer znao je ako sam odusevljen onda se približava medved ili zec, vuk (nliko ptica) poplava ili oluja, ustvari, štap je istričao za svaki slučaj, prosti bio je radoznao, istričao je zabave radi, humoru radi, svestlosti, politike, istorije radi, istričao je, možda zato da usput udari mačku, psa, kokošku. Bio je to neverovatno ružan štap: neotesan, čvornovat, nezašiljen, nesavijen, bandoglav, težak.

Gde ćeš glupa tojago, — viknu sekira za štampon, (za njeja je najveća uvreda bila kad ga neko zove TOJAGA ili MACUGA) ali se on ovoga puta i ne osvrte, udari usput mačku psa kokošku, prevrnu kofer sa vodom, istriči i stade iza mojih ledja.

Odmah za štampom izdaje sekira. Išla je polako, dostojanstveno i krajnje pribrano. Koracača je pobadajući se držalicom u zemlju. Njena čelična glava, ušnici, sećivo. Njene prodrone oči. Završeno je kamenom doba, počinje metalno doba metālno čovekovo dubinsko rudarsko topioničansko čovekovo sekirino doba. Očekajući svečanost trenutka pomilovanja je tamo gde je najtanja, poljubih je u samu oštricu, ali oprezno kao da ljubim boga ili zemlju ili svoju ruku. Kad se sekira ugleda prizor na drugoj obali Dunava stade kao okamenjena: tada je zaista ličila na svoju pramajku prababu od tvrdog slatkog kamea. Bila je spremna na skok i udarac.

Odmah za sekirom izdaje puška. Bila je to obična lovačka dvocvečka koja je mogla u nedostatku bombe topa tenka primirja ili kad već ne postoji izlaz mogućnost da se pogbene dezertira bude izdajnik, da se upotribe. U krajnjem slučaju njome je kao i svakom drugom puškom moglo da se izvrši samoubistvo (što je neuporedivo veći zločin nego kad se neko drugi ubije), bila je malo zardjala od neupotrebe jer čovečanstvo već i ne pamti kad je poslednji put bio rat. Ona nije delovala dobrostojanstvom kao sekira, bila je uobražena, razmetljiva, razmažena, drska, nervozna, bila je nezaposlena ona ne samo da je trčala, ona je jurila, kao pas pušten sa lanca, iz punog trka uskočila je takoreći u stav mirno, na gotovs, napregla se, pripremila, sva se skoncentrisala na prizor preko Dunava, trebalo je samo da mahnem rukom pa da odjekne pucanj.

Zatim je došao nož. Ja lično verujem knjigama da su u staro vreme ljudi upotrebljavali nož da bi klali jedni druge, t. j. da bi se klali među sobom, to valj-

da zato što su primetili da su im zubi oslabili, otupeli, verujući iako ovaj moj nož ni malo ne liči na ubicu, njime ja otsecam grozd sa čokotom, delim hleb na tri dela (za mačku pa mene), pravim igračke, otsečem vrbovu granu pa napravim svirajku, kašiku, kutlaču, vreteno, slanik, korito, on je malo iskriven od upotrebe, korice mu se rasklimatale, malo je zardjao jer ponekad zaboravim pa ga ostavim mokrog na stolu, isto tako verujem da neko može da zaboravi pa da se zakolje možem, samo svakako to mora da je bolji nož od moga, mada bi se i mojim nožem moglo začkatiti, naravno uveć napor. Pored toga služi i za sećenje lubenica. Treba seći tačno po za to odredjenim linijama na lubenici. Ako se seće izmedju linija onda nož zapinje za semenke. Sve ima svoje pravilo, treba dakle seći tačno po linijama. Jabuka se može seći na razne načine samo se ne preporečuje ljuštenje jabuka jer u kori ima najviše vitamina, ali lubenica tikva i džm moraju se seći samo na jedan način: po linijama. Krompir, na primer, može da se seće na razne načine isto kao i jabuka, i to još lakše jer krompir nema semenke, on ima klicu, srećom, jer da nema klicu, odavno, avaj, ne bi bilo krompira na zemlji.

Odmah posle noža izazla je vatra da mi se nadje pri ruci. Ni sam čim ne mogu da uporedim njen sjaj jer sve što svetli sa njom se upoređuje. A svetlij od vatre može biti samo krv u doba ljubavi, pa ipak, i krv je vatra. Vatra? Znate li njene vestine?

Prva veština: da ispeče hleb.

Druga veština: da ogreje promrzlo telo.

Treća veština: da gvožđe istopi.

Cetvrta veština: Da zaustavi nemam koja je poticala na čoveka da utoli glad.

Peta i najtudesnija: Šume da se pritaji u drvetu, da bude nevidljiva crna, hladna, tek kad na scenu stupi čovek sa svojim veštinama, ona se pojavi, ogreja ga, ispeče mu hleb, istopi mu komad gvožđja pa on izlije sekiru, obrani ga od svega i svačega. I večno bude svetlost izmedju tame i čoveka.

Zatim je došao pas. Bili smo na okupu: štap, sekira, puška, nož, vatra, pas i ja. Čitava vojska, svu oštri, makostrešeni, ratoborni, spremni da se štrvuje, mo, puška za psa svojim vojniciima herojima samoubicama osudjenicima, zečevima medvedima divljim patkama tetrebima prepelicama, sekira za vatru svom žalbitorima tararama drvoščarama, vatra za pušku svim svojim veštinama, pas za mene mišićima zubima dlakom ropstvom šapama kučićima, štap za mene armijom svojih invalida i penzionera, nož naravno za mene svojim jarićima lubenicama ljubomorama hlebovinama, svi za mene, ja za sekuru pušku štap nož vatra psa poneti vatrom nožem štapom sekirom pesnicom zubom istorijom poezijom muzikom gradjevinarstvom vodom vazduhom vinogradom homerom rimom madridom beogradom jesenjinom, bio sam spremna da štrvujem sve što imam nemam, sve što sam imao nišam, sve što ču imati i ono što nikada neću imati.

bio sam spremna da se suprotstavim jer sam zavoleo to hitro gladnog, prozdrljivog protivnika, koga očekujem pijani odusevljeni srećni zdrženi na šljunkovitoj obali Dunava. Ako nas pojede Lepa Gladnica Životinjo, šta mari, pokraj nas će i dalje prolaziti mađarske i ruske ladje zastave mnogih zemalja, ladjarice i već bili smo spremni AV AV AV JESTE Li pitao sam DA reče puška DA reče nož, DA reče sekira, DA reče vatra, DA reče štap, DA rekoj ja.

A ona je već ubila svog prvog protivnika. Zatim ga je pojela. Ona je to izvršile detaljno, savesno pendantno, bukvvalno, bez preterivanja.

Sad je bio red na nas. Jer kad je pojela svoga protivnika glad svoju nije pojela. A znao sam: hraniti se svom gladju ume samo čovek.

Cekali smo, daške, potpuno spremni da budemo pojedeni. Ona je pošla prema vodi. Počelo je. Očekivali smo njen skok preko Dunava. Ona pridje vodi, naže se, isplazi jezik, vešto se služeći njime poče da pije. Dok je pila ličila je na konje kravu kozu čoveka crkvu ringispil malo belo jagnje ogromno crno brdo. Pila je strasno i dug. Dunav je proticao ispod njenih zuba. Njima je gasila glad zapaljenu u sebi, zapaljena strahovanja mečave, zapaljenu šumu, zapaljenu slobodu, zapaljenu posledju pobedu u sebi, gasila je čitavu Frušku Goru manastire vinograda vinogradare rudnike, ceo svet prostor vreme, sve u sebi gasila je Dunavom, štapove sekire puške noževe vatre pse, i mene u sebi Dunavom je ugasila, i Dunav u sebi Dunavom je ugasila. Najzad, i sama ugašena, neću, leđno, leđno oduvuk se u svoju jazbinu, u mirak.

A da nas nije ni primetila!

Bili smo nepovratno izgubljeni, pobedjeni, opustošeni, smrđljeni. Bili smo porušeni, opljačkani. Bili smo zagađeni. Zamareni. Razoreni. Bili smo osramoćeni. Bili smo samleveni.

Ostali smo neprimećeni.

Sekira reče: Oprostite, moram da idem. Valja mi nacepati drva za večeras i za sutra. Sve sami panjevi. Namuću se kao plug.

Nož reče: I ja se izvinišavam. Moram da ljuštim krompire. Ah i ti prokleti krompiri, na oštricu su mi se lepo polepi.

Štap se udaljio čutke.

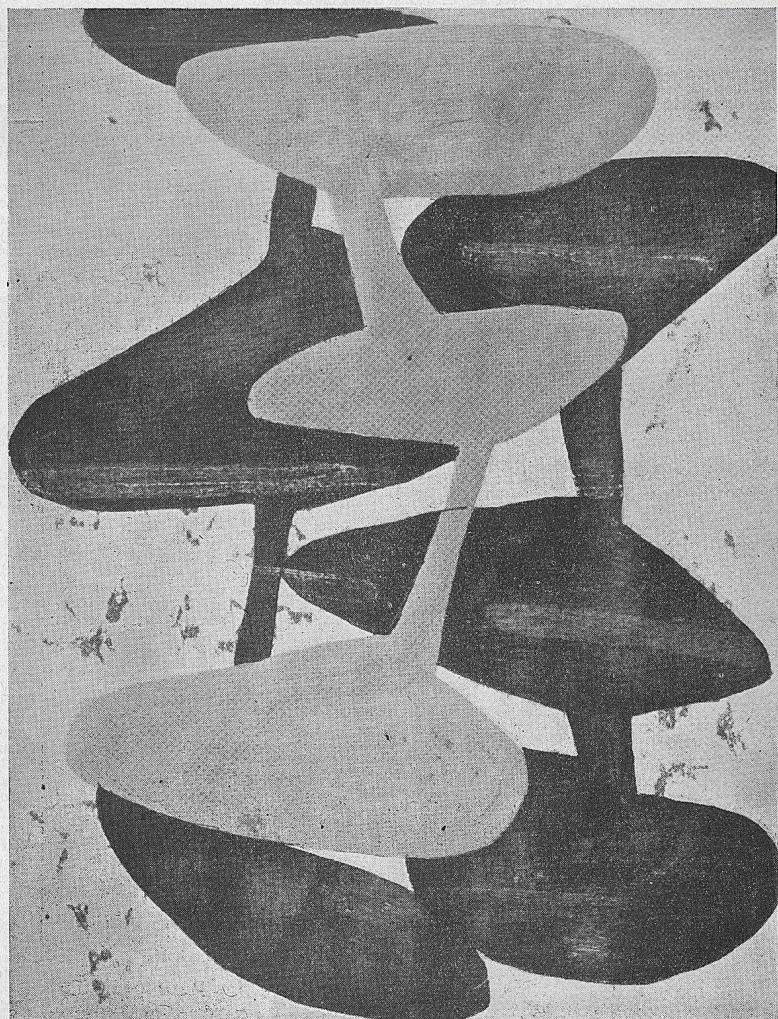
Vatra se ugasi. Pepee reče: Ja sam mrtva vatra.

Mosu i ovdje da ostanem. Puška reče: Neko je morao da pobedi. Čekaćemo drugu priliku.

Pas reče: AV av. I otrča.

Svi odose. Ostah potpuno sam. Prvo neprimećen, sad ostavljen prevaren, iznevren. Pepee sa pepelom. Odjednom ugledao u vodi svoj lik. Dve rive spremaju se da mi ga pojedu. Uzeh tri kamenja. Poubijah rive a trećim kamenom svom snagom raspalih svoj lik posred čela. Ali niko ne jauknju iz vode. Samo se začu jedno simpatično: Buš!

Branislav PETROVIĆ

Marija Jarema